

79/12.00.00.00/2021

05.05.2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö, OKM

Etelä-Savon Koulutus Oy:n lausunto, hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä lakia muutettaisiin siten, että Opetushallitukselle annettaisiin toimivalta antaa koulutuksen järjestäjän hakemuksesta päätös, miltä osin tilauskoulutuksessa tai Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestettävässä tutkintokoulutuksessa voidaan poiketa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista. Poikkeamiset liittyisivät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen liittyviin seikkoihin.

Tutkintoviennin nykytila

Ammatillisessa koulutuksessa on tehty yli neljä vuotta tutkintovientiä kokeiluluvalla. Opetushallitus (OPH) on määrännyt tutkinnon perusteet (15 §) koulutusvientiä varten. Koulutusvientikokeilun aikana annettujen tutkinnon perusteiden voimassaolo päättyy kokeilun päättyessä 31.12.2021. Koska uusi laki ei ole vielä voimassa, tulee tutkintovientiin tilanne, jossa koulutusta ei voida viedä kokeiluluvalla eikä uuden lain puitteissa. Liiketoiminnan näkökulmasta tilanne on sietämätön.

Lakimuutosta yritettiin tehdä jo syksyllä 2020. Lausuntopalautteessa annetun kritiikin takia esitystä ei viety eduskunnan käsittelyyn, vaan kokeilulupia jatkettiin vuodella.

Tutkintovientiin vaikeuksia ja lisää byrokratiaa?

Lakiesityksen poikkeuslupamenettely aiheuttaisi todennäköisesti monia ongelmia. Toimintamallia ei ole kokeiltu, kuten kokeiluluvalla voimassa olevaa käytäntöä valtakunnallisista tutkinnon perusteista koulutusvientiin.

Hallinnollinen työ kasvaa merkittävästi, kun jokaisen koulutuksen järjestäjän pitää hakea erikseen poikkeuslupaa jokaiseen tutkintoon. Tämä pitää toistaa aina kun tutkinnon perusteet päivitetään. Kyseinen menettelytapa on liian hidas ja byrokraattinen, mikäli hyvään alkuun saatu tutkintovienti kasvaa. Tällä toimintamallilla olisi kansainvälisessä kilpailussa vaikea menestyä. Jos jokaista hakemusta käsitellään erikseen, miten OPH huolehtii poikkeuslupien laadusta ja miten OPH:n resurssit riittävät tähän työhön.

Laadunhallinta on käytännössä mahdotonta, jos samasta tutkinnosta voidaan antaa monia erilaisia poikkeuslupia. Miten esimerkiksi määritellään tutkinnon suorittaneen jatko-opintokelpoisuus? Ja miten erilaiset poikkeukset samasta tutkinnosta kirjataan tutkintotodistuksiin? Ainakin perustutkintojen yhteisistä tutkinnon osista olisi saatava valtakunnalliset tutkinnon perusteet koulutusvientiä varten. Nehän ovat jo nyt valmiina olemassa.

Muutoksenhakumenettely, oikaisu ja valitus, on kuvattu hallintolain yleisiä linjauksia noudattaen. Koulutusvienti on liiketoimintaa, jossa päätöksiä tarvitaan nopeasti. Esedu esittää, että Opetushallituksen tulee antaa poikkeusluville päätös 30 päivän kuluessa.

Edellä kuvattuja ongelmia ei syntyisi, mikäli hallituksen esitys olisi noudattanut kokeiluluvan aikaista toimintaprosessia valtakunnallisista tutkinnon perusteista.

Koulutusviennin kehittäminen

Nykylainsäädäntö tai hallituksen esitys eivät mahdollista koulutusvientiä, jossa opiskelija tulisi maksua vastaan Suomeen suorittamaan ammatillista koulutusta. Korkeakouluissa vastaava käytäntö on mahdollistettu lukuvuosimaksuilla.

Koulutusviennin tiekartta 2020–2023 nostaa ammatillisen koulutuksen yhdeksi painopisteeksi ja mainitsee ammatilliset tutkinnot yhdeksi kysytyimmistä koulutuspalveluista.

Agenda2030-selonteon eduskuntakäsittelyn yhteydessä sivistysvaliokunta lausui:

”Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että jatkossa myös ammatillisen koulutuksen tarjoamia mahdollisuuksia koulutusviennissä selvitetään.”

Nyt lausuntokierroksella oleva hallituksen esitys uhkaa vaikeuttaa kohtuuttomasti orastavaa vientialaa, jolla on potentiaalia kasvaa kansantaloudellisesti merkittäväksi.

Yhteenveto

Lakiesityksessä ei valitettavasti ole hyödynnetty tutkintoviennin kokeilulupien aikana saatuja kokemuksia. Nykyisessä tilanteessa kaikkein tärkeintä on kuitenkin saada pikaisesti aikaan jonkinlainen laki ja toimintamalli, joiden avulla hyvin alkanutta tutkintovientiä voidaan jatkaa. Lain uusi muoto olisi pitänyt saada voimaan jo ennen kuin kokeiluluvat päättyvät, niin toiminta olisi voinut jatkua ilman keskeytystä.

Etelä-Savon Koulutus Oy

Arja Flinkman
toimitusjohtaja

